

Земельного кодексу України не можуть бути суб'єктами такого права, можуть викупити такі земельні ділянки із розстроченням платежу або отримати їх в оренду із визначеними умовами таких договорів;

– дозволити в умовах воєнного стану безоплатну приватизацію земельних ділянок, на яких розташовані будівлі, споруди, що перебувають у приватній власності, а також земельних ділянок, які передані громадянам у користування до набрання чинності Земельним кодексом України, тощо.

Отже, як бачимо, умови воєнного стану вплинули на всі сфери суспільного життя і не оминули осторонь земельне законодавство. Земля і як природний ресурс, і як нерухоме майно разом з іншими природними ресурсами та об'єктами нерухомості опинилася в епіцентрі воєнних дій і військових подій в Україні. На сьогодні законодавець здійснив чимало важливих кроків, аби адаптувати земельне законодавство до нових реалій, тому прийняті законодавчі зміни стосовно сфери земельних відносин ще точно не останні, так як сучасні реалії диктують свої умови, які впливають на перебіг земельних відносин в нашій державі.

---

1. Засць О. Правові форми набуття прав на землю в контексті повоєнних змін до законодавства України. Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики: матер. Міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2022 року). 389 с.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану Закон України від 24.03.2022 р. № 2145-IX.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану Закон України від 12.05.2022 р. № 2247-IX.

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX.

5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 р. № 480.

6. Деякі питання регулювання земельних відносин Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 р. № 563.

7. Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 р. № 564.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та Закон України від 19.10.2022 р. № 2698-IX.

УДК 347.68

DOI: 10.31733/17-03-2023-650-652

Тамара ЯРОШЕВСЬКА

професор кафедри

цивільно-правових дисциплін,

доктор юридичних наук, доцент

Максим ДРОЗДОВ

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ПРАВО НА СПАДКУВАННЯ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Спадкове право як підгалузь цивільного права завжди було предметом правового інтересу науковців. З розвитком суспільних відносин з'являються нові об'єкти, що належать людині, право власності на які може переходити в порядку спадкування. Попри те, що проблематика спадкування прав інтелектуальної власності досліджується науковцями, залишається багато невирішених питань, які потребують подальшого дослідження.

Спадкуванню прав інтелектуальної власності присвячені роботи таких вчених, як

О. Басай, С. Бутнік-Сіверський, С. Довгий, В. Жаров, В. Зайчук, О. Орлюк, О. Підпригора, С. Фурса та ін.

До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини й не припинилися внаслідок його смерті. До складу спадщини не входять права та обов'язки, нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема особисті немайнові права.

Спадкоємць, який прийняв спадщину, може отримати свідоцтво про право на спадщину. Відсутність підтвердження права на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадкування, оскільки спадщина належить спадкоємцям з моменту її прийняття, але факт переходу виключних майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, які, відповідно до ст. ЦК України або іншого закону, який набув чинності після їх державної реєстрації, підлягають державній реєстрації.

Права інтелектуальної власності належать до об'єктів немайнової спадщини. До складу спадщини можуть входити лише майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності, що діють на момент відкриття спадщини. Отже, особисті немайнові права інтелектуальної власності не входять до складу спадщини [1, с. 91-93].

До прав інтелектуальної власності належать: 1) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; 2) виключне право дозволяти використання об'єктів права інтелектуальної власності; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єктів права інтелектуальної власності, включаючи заборону такого використання; 4) інші права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Право власності померлої особи на винахід і корисну модель засвідчується патентом, запатентованим промисловим зразком і знаками для товарів і послуг зі свідоцтвом. Відповідно до ч. 2 ст. 11 Закону України «Про авторське право та суміжні права» авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Створення та здійснення авторського права не вимагає реєстрації твору чи іншого його спеціального оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. Отже, документи, що засвідчують право власності власника об'єкта авторського права, подавати не потрібно [2, с. 222-224].

Майнові права творця (або іншої особи, яка володіє авторським правом) включають:

а) виключне право на використання твору;

б) виключне право дозволяти чи забороняти використання твору іншими особами.

Виключне право на твір творця (або іншої особи, якій належить авторське право) дозволяє йому використовувати твір у будь-якій формі та будь-яким способом.

Виключне право автора (або іншої особи, якій належать права інтелектуальної власності) дозволяти чи забороняти використання твору іншими особами дає йому право дозволяти чи забороняти: 1) відтворення твору; 2) публічне виконання творів і їх оголошення; 3) публічне виставлення та загальний огляд; 4) будь-яке передрукування творів особою, яка не здійснила перше видання; 5) переклади творів; 6) вдосконалення, адаптації, виправлення та інші подібні зміни проєкту; 7) включати твори до складу збірників, антологій, енциклопедій тощо; 8) розповсюдження твору шляхом першого продажу, іншим способом відчуження, лізингу чи прокату, а також розповсюдження примірників твору до першого продажу; 9) представляти свої твори широкому загалу таким чином, щоб їх представники могли бачити їх у будь-якому місці та в будь-який час; 10) комерційний прокат і лізинг після першого продажу, відчуження іншим особам – аудіовізуальних оригіналів або копій, комп'ютерні програми, бази даних, ноти, а також твори, записані на фонограмах чи відеограмах або в машинозчитуваній формі; 11) імпорт примірників творів тощо.

Особисті немайнові права автора не підлягають передачі.

Спадкоємці мають право захищати автора твору і протистояти будь-якому спотворенню, скороченню чи іншій зміні твору, а також іншим посяганням на твір, що завдають шкоди честі та репутації автора [4, с. 10-11].

Закінчення терміну дії авторського права на твори означає, що вони стають суспільним надбанням. За умови збереження особистих немайнових прав автора кожен може вільно без сплати авторського права використовувати твори, що стали власністю суспільства [2, с. 88-89].

До складу спадщини входять також права творця твору, які він отримав від продажу оригіналу твору. Наступні спадкоємці користуються протягом вищезгаданого періоду стосовно оригінальних творів образотворчого мистецтва, проданих творцем, невідчужуваним правом на отримання п'яти відсотків від ціни будь-якого наступного

продажу твору через аукціон, галерею, салон, магазин тощо, після першого продажу автором проєкту (коректне відстеження). У цьому випадку оплату сплачують зазначені аукціони, галереї, салони, магазини тощо. Як зазначає з цього приводу О. Харитонова, спадкування авторської винагороди, яка накопичилася за життя автора, але не була одержана вчасно або не виникла вчасно чи накопичена відповідно до авторського договору про використання твору, відрізняється від спадкування авторського права після смерті творця, але до прийняття спадщини спадкоємцями. При цьому об'єктом спадкування є не виключно права інтелектуальної власності, а певна грошова сума, яка успадковується на загальних підставах [1, с. 36-44].

Якщо спадкодавець за життя не подавав заявку на видачу патенту, спадкоємці мають право подати відповідну заяву, одночасно вказавши спадкодавця як винахідника і себе як заявника. Складними є випадки, коли спадкодавець звернувся за відповідним патентом, але помер, не отримавши його.

Отже, права інтелектуальної власності є особливим об'єктом спадкування і характеризуються такими ознаками: мають нематеріальний характер, поділу не підлягають і здійснюються спадкоємцями спільно, діють у встановлений законом строк. Як специфічний об'єкт цивільного обороту об'єкти права інтелектуальної власності мають особливий порядок спадкування, що зумовлюється тим, що на об'єкт інтелектуальної власності існують як майнові, так і немайнові права. При цьому за загальним правилом спадкоємці отримують тільки майнові права щодо інтелектуальної власності. Фактично спадкоємці виступають власниками інтелектуальних прав, які набуваються внаслідок спадкового правонаступництва, а тому не мають такого ж обсягу прав, як у творця цього об'єкта. І якщо майнові права інтелектуальної власності переходять у спадок, то немайнові права – лише в обсязі, необхідному для захисту прав спадкодавця як творця об'єкта права [6, с. 453].

1. Харитонова О. І. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : Юрінком Інтер, 2017. 540 с.
2. Рябоконт С. О. Авторське право як об'єкт спадкового правонаступництва. Вісник Національного ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. 2016. № 45-48. С. 222-224.
3. Бутнік-Сіверський С. Спадкування прав інтелектуальної власності на знак для товарів і послуг. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 3. С. 36-44.
4. Гаценко О. О. Удосконалення правового регулювання питань визначення обов'язкової частки у спадщині при спадкуванні авторських прав. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 6-1 (2). С. 10-15.
5. Чурпіта Г. В. Актуальні проблеми спадкового права: навч. посібник. К. : КНТ, ЦУЛ, 2015. 336 с.
6. Ярошевська Т. В., Хирса А. В. Диспозитивність у спадковому праві. Innovations and prospects of world science. Міжнар. наук.-практич. конф. (Ванкувер, 12-14 жовтня 2022 р.). Ванкувер. Канада, 2022. С. 450-454.

УДК 347.922

DOI: 10.31733/17-03-2023-652-653

Марина ПОЛІЩУК

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІН В СФЕРІ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію українського народу законодавство набуло значних змін. 24.02.2022 року Указом Президента України № 64/2022 був введений воєнний стан на території України. Через динамічний характер подій врегулювання багатьох правовідносин набуло значних змін, безпосередньо, також правосуддя. Правосуддя – є єдиним механізмом забезпечення законності та справедливості в державі, а тому, його зупинення є неможливим через